

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

cu privire la admiterea recursului depus de Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Boicenco Nina împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 10 decembrie 2024 a Curții de Apel Centru

(Dosarul nr. 2ra-681/25

NR. PIGD 2-23152722-01-2ra-01102025)

Determinarea limitelor controlului instanței de recurs asupra cuantumului satisfacției echitabile acordate în temeiul Legii nr. 87/2011 pentru încălcarea dreptului la judecarea cauzei într-un termen rezonabil și verificarea dacă majorarea despăgubirilor realizată de instanța de apel respectă criteriile legale de individualizare și principiul proporționalității. Consolidarea practicii.

Au examinat anterior cauza judecătoria:

Judecătoria Chișinău, sediul Centru, jud. G. Grozav,
Curtea de Apel Chișinău, jud. R. Pulbere, D. Dulghieru, A. Cașcaval

8 aprilie 2026

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursul depus de Ministerul Justiției,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte,*

Gheorghe Stratulat,

Ion Munteanu, *judecători,*

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 26 octombrie 2023, avocatul Arhiliuc Ion, în interesele Ninei Boicenco, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, solicitând constatarea încălcării dreptului reclamantei la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale privind învinuirea sa în baza art. 328 alin. (3) Cod penal și încasarea prejudiciului moral în sumă de 100 000 lei.

2. În motivarea acțiunii, s-a indicat că prin ordonanța procurorului din 14 septembrie 2015 reclamanta a fost pusă sub învinuire pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (3) lit. d) Cod penal, fiind incriminată o faptă pretins săvârșită la 30 aprilie 1999, în perioada în care activa în funcția de inginer cadastral al OCT Chișinău.

3. Urmărirea penală a fost pornită prin ordonanța CNA din 13 ianuarie 2015 după expirarea termenului de prescripție a răspunderii penale, care ar fi expirat la 30 aprilie 2014, iar actele procesuale ulterioare ar fi fost efectuate cu încălcarea termenelor legale.

4. Potrivit materialelor cauzei, la 18 octombrie 2016 procurorul a întocmit rechizitoriul și a expediat cauza penală în instanța de judecată. Cauza penală a fost înregistrată pe rolul Judecătoriei Chișinău la 21 octombrie 2016.

5. Prin sentința din 23 decembrie 2016, Judecătoria Centru, mun. Chișinău a dispus încetarea procesului penal în legătură cu intervenirea termenului de prescripție a răspunderii penale.

6. Sentința a fost atacată cu recurs de către procuror, partea vătămată și inculpată.

7. Prin decizia din 15 septembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău au fost admise recursurile, sentința fiind casată cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de fond.

8. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 26 iulie 2018, Nina Boicenco a fost recunoscută vinovată de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (3) lit. d) Cod penal, fiind liberată de răspundere penală în legătură cu intervenirea termenului de prescripție.

9. Sentința a fost atacată cu apel, iar prin decizia Curții de Apel Chișinău din 14 martie 2019 a fost admis apelul, casată sentința și încetat procesul penal în legătură cu intervenirea termenului de prescripție.

10. Decizia instanței de apel a fost contestată cu recurs de către procuror și partea vătămată.

11. Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 26 mai 2020 au fost admise recursurile, casată decizia instanței de apel și pronunțată o nouă hotărâre prin care reclamanta a fost recunoscută vinovată în baza art. 328 alin. (1) Cod penal, fiind liberată de pedeapsă din motivul prescripției.

12. Împotriva acestei decizii a fost declarat recurs în anulare. Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 8 aprilie 2021 a fost admis recursul în anulare, casată decizia anterioară și dispusă rejudecarea cauzei.

13. Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 12 octombrie 2021 a fost casată decizia Curții de Apel Chișinău din 14 martie 2019 și cauza a fost trimisă spre rejudecare instanței de apel, într-un alt complet de judecată.

14. Cauza penală a fost reînregistrată la Curtea de Apel Chișinău la 10 martie 2022.

15. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 20 decembrie 2023, a fost casată sentința instanței de fond și pronunțată o nouă hotărâre prin care Nina Boicenco a fost recunoscută vinovată în baza art. 328 alin. (1) Cod penal, fiind liberată de pedeapsă în legătură cu intervenirea termenului de prescripție.

16. S-a menționat că la momentul introducerii acțiunii civile, cauza penală se afla încă pe rolul Curții Supreme de Justiție, fiind contestată cu recurs.

17. Reclamanta a invocat că durata procedurilor penale, începând cu punerea sub învinuire la 14 septembrie 2015 și până la data adresării în instanță, a depășit opt ani, fără adoptarea unei hotărâri definitive, fapt ce i-a cauzat suferințe morale, afectat reputația și stres psihologic.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

18. Prin hotărârea din 25 ianuarie 2024 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, s-a respins cererea de chemare în judecată înaintată de Boicenco Nina împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei penale privind învinuirea Ninei Boicenco în baza art. 328 alin. (3) Cod penal și încasarea prejudiciului moral, ca fiind neîntemeiată.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

19. La 29 ianuarie 2024, avocatul Arhiliuc Ion, în interesele Ninei Boicenco, a declarat apel împotriva hotărârii din 25 ianuarie 2024 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea cererii de apel, casarea integrală a hotărârii și emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie admisă integral.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

20. Prin decizia din 10 decembrie 2024 a Curții de Apel Centru, s-a admis cererea de apel. S-a casat integral hotărârea din 25 ianuarie 2024 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru și s-a adoptat o hotărâre nouă, prin care: S-a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Boicenco Nina împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei și încasarea prejudiciului moral. S-a constatat faptul încălcării dreptului Ninei Boicenco la examinarea în termen rezonabil a cauzei penale privind învinuirea Ninei Boicenco în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (3) lit. d) Cod penal. S-a încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul Ninei Boicenco suma de 50 000 lei cu titlu de prejudiciu moral. În rest acțiunea s-a respins, ca neîntemeiată.

21. În motivarea soluției, instanța de apel a reținut că prima instanță a aplicat eronat normele de drept material circumstanțelor cauzei, întrucât perioada relevantă pentru aprecierea respectării termenului rezonabil urma a fi calculată începând cu data punerii reclamantei sub învinuire, respectiv 14 septembrie 2015, iar cauza penală nu fusese finalizată printr-o hotărâre definitivă nici până la momentul introducerii acțiunii civile.

22. Instanța de apel a constatat că examinarea cauzei penale a parcurs mai multe cicluri procesuale succesive, incluzând examinări în fond, apeluri, recursuri, recurs în anulare și rejudecări dispuse de instanțele ierarhic superioare, ceea ce a determinat prelungirea excesivă a procedurilor.

23. A reținut că, potrivit Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 și jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, caracterul rezonabil al duratei procedurii urmează a fi apreciat prin prisma complexității cauzei, comportamentului reclamantului, conduitei autorităților și importanței litigiului pentru persoana vizată, perioada analizată urmând a începe din momentul formulării acuzației penale.

24. Analizând desfășurarea procedurilor, instanța de apel a constatat că durata examinării cauzei penale, desfășurată în perioada 14 septembrie 2015 – 26 octombrie 2023, a depășit limitele rezonabile, cauza nefiind soluționată definitiv nici după mai mult de opt ani de la punerea sub învinuire.

25. Instanța a reținut că tergiversarea examinării cauzei nu poate fi imputată reclamantei, întrucât amânările ședințelor nu au fost determinate de comportamentul acesteia, iar casările repetate cu trimitere la rejudecare au fost generate, în principal, de erori ale instanțelor inferioare, statul având obligația pozitivă de a organiza sistemul judiciar astfel încât procedurile să fie finalizate într-un termen rezonabil.

26. Totodată, instanța de apel a constatat că durata excesivă a procedurilor penale i-a cauzat reclamantei stări de frustrare, neliniște și stres, fiind justificată acordarea unei satisfacții echitabile sub forma prejudiciului moral.

27. La stabilirea cuantumului despăgubirii, instanța de apel a avut în vedere criteriul echității, durata procedurii, importanța cauzei pentru reclamantă și practica Curții Europene a Drepturilor Omului, apreciind că suma de 50 000 lei reprezintă o compensație rezonabilă și suficientă pentru prejudiciul moral suferit, în rest pretențiile fiind respinse ca neîntemeiate.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS ȘI SOLICITĂRILE RECURRENTULUI

28. La 19 septembrie 2025, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei din 10 decembrie 2024 a Curții de Apel Centru, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

29. În motivarea lui, Ministerul Justiției a invocat temeiurile prevăzute de art. 432 alin. (1) lit. a) și e) Cod de procedură civilă, susținând că interpretarea și aplicarea legii de către instanța de apel sunt contrare jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție, iar soluția adoptată se bazează pe o apreciere vădit nerezonabilă a circumstanțelor cauzei.

30. Recurentul a arătat că instanța de apel a constatat în mod eronat încălcarea dreptului la examinarea cauzei într-un termen rezonabil, fără a analiza în mod complet criteriile stabilite de art. 6 §1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și de Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea cauzei într-un termen rezonabil.

31. Ministerul Justiției a susținut că instanța de apel nu a evaluat complexitatea reală a cauzei penale, aceasta implicând examinarea unor circumstanțe juridice complexe, multiple cereri procesuale, exercitarea repetată a căilor de atac și rejudecări dispuse de instanțele ierarhic superioare, aspecte care au influențat durata procedurilor.

32. S-a invocat că durata examinării cauzei nu poate fi imputată autorităților judiciare, întrucât amânările ședințelor de judecată au fost determinate inclusiv de: neprezentarea participanților la proces; examinarea contestațiilor și cererilor procesuale formulate de părți; exercitarea căilor ordinare și extraordinare de atac; volumul mare de cauze aflate pe rolul instanțelor.

33. Recurentul a arătat că instanța de apel a ignorat faptul că judecătorii au manifestat un comportament procesual corect, echidistant și diligent, ședințele fiind fixate la intervale reduse, fără perioade de inactivitate imputabile instanței.

34. Ministerul Justiției a susținut că termenul rezonabil nu este definit printr-un criteriu calendaristic rigid, ci trebuie apreciat în funcție de circumstanțele concrete ale fiecărei cauze, iar instanța de apel nu a efectuat o asemenea analiză individualizată.

35. În susținerea poziției sale, recurentul a invocat jurisprudența Curții Supreme de Justiție, inclusiv cauza Gheorghe Străisteanu vs. Ministerul Justiției (decizia

CSJ nr. 2ra-231/25 din 3 septembrie 2025), în care s-a statuat că durata examinării unei cauze nu depășește limitele rezonabilității atunci când sunt respectate procedurile legale și cauza prezintă un grad sporit de complexitate.

36. De asemenea, a fost invocată cauza *Veaceslav Moscovici vs. Ministerul Justiției* (decizia CSJ nr.2ra-655/24 din 15 noiembrie 2024), în care Curtea Supremă de Justiție a confirmat că aprecierea termenului rezonabil trebuie realizată prin raportare la circumstanțele concrete ale cauzei și la conduita autorităților judiciare.

37. Recurenta a invocat și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, arătând că nu orice durată îndelungată a procedurilor constituie automat o încălcare a art. 6 §1 din Convenție, făcând trimitere la cauzele *Maria Luca c. Moldovei și Daniliuc c. Moldovei*, în care Curtea a analizat caracterul rezonabil al duratei procedurilor prin prisma conduitei autorităților și a participanților la proces.

38. Ministerul Justiției a susținut că instanța de apel a aplicat eronat prevederile Legii nr. 87/2011, întrucât dreptul la repararea prejudiciului moral nu operează automat, fiind necesară demonstrarea existenței unui prejudiciu real și a legăturii cauzale dintre acesta și pretinsa încălcare.

39. S-a arătat că reclamanta nu a prezentat probe veridice care să confirme suferirea unui prejudiciu moral concret, iar instanța de apel nu a motivat suficient stabilirea cuantumului despăgubirii de 50 000 lei.

40. Recurentul a invocat prevederile art. 5 din Legea nr. 87/2011, potrivit cărora constatarea încălcării dreptului poate constitui prin sine o satisfacție echitabilă, fără acordarea obligatorie a unei compensații bănești.

41. Totodată, s-a făcut trimitere la jurisprudența CtEDO (cauza *Selçuk și Asker c. Turciei*), susținându-se că scopul satisfacției echitabile este repararea prejudiciului efectiv demonstrat, iar nu acordarea automată a unei sume de bani.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

42. Art. 431 alin. (1), (2) din Codul de procedură civilă:

„(1) Examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție.

(2) Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători”.

43. Art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel”.

44. Art. 432 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă:

„Recursul este admis dacă: b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;”

45. Art. 442 alin. (1), (2) din Codul de procedură civilă:

„(1) Judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs, legalitatea hotărârii contestate prin prisma temeiurilor

prevăzute la art. 432. Instanța invocă, din oficiu, neatragera în proces a persoanelor ale căror drepturi sunt lezate prin hotărâre.

(2) În recurs nu pot fi administrate noi probe, cu excepția celor care dovedesc cheltuielile de judecată și despăgubirile menționate la art. 372 alin. (3). Aprecierea probelor dată de prima instanță și de instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului în care se invocă temeinic art. 432 alin. (1) lit. e) sau în care Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la rejudecare. La examinarea recursului, prevederile art. 372 se aplică în mod corespunzător”.

46. Art. 440 alin. (3) din Codul de procedură civilă:

„(3) Dacă este considerat admisibil, completul examinează recursul în fond.”

47. Art. 444 din Codul de procedură civilă:

„Recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art.432 alin.(1) lit.b) și e). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.”

48. Art. 445 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța, după ce judecă recursul, este în drept: e) să admită recursul și să modifice decizia instanței de apel și/sau hotărârea primei instanțe;”

49. Art. 239 din Codul de procedură civilă:

„Hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.”

50. Art. 1 din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești:

„(1) Scopul prezentei legi este crearea în Republica Moldova a unui remediu intern eficient de apărare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.”

51. Art. 2 alin.(1)-(4) și alin.(6)-(7) din Legea nr.87/2011:

„(1) Orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă.

(2) Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului (denumită în continuare reclamant).

(3) Prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară indiferent de vinovăția instanței de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătorești sau a instituției de stat debitoare.

(4) Prejudiciul cauzat de o autoritate publică sau de o autoritate căreia statul ia delegat atribuții de autoritate publică prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară de către stat. Reparația prejudiciului se face de la bugetul de stat.

(6) Mărimea reparației prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se stabilește de instanța de judecată în fiecare caz în parte, în funcție de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum și de pretențiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita organului de urmărire penală, a instanței de judecată și a autorităților relevante, de durata încălcării și de importanța procesului pentru reclamant.

(7) Organul care reprezintă statul în instanță de judecată pe această categorie de cauze este Ministerul Justiției.”

52. Art. 3 alin.(2) din Legea nr.87/2011:

„(2) În cauzele în care se pretinde încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, cererea de chemare în judecată poate fi depusă în cadrul examinării cauzei în fond sau în decursul a 6 luni de la intrarea în vigoare a ordonanței procurorului de încetare a urmăririi penale sau de scoatere de sub urmărire penală ori a actului judecătoresc de dispoziție.”

53. Art. 4 alin.(1) din Legea nr.87/2011:

„(1) Sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare și suportarea costurilor și cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului.”

54. Art. 5 alin.(1) din Legea nr.87/2011:

„(1) În urma constatării faptului că a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată decide asupra acordării unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului moral, material, precum și a costurilor și a cheltuielilor de judecată.”

55. Art. 20 alin.(1) - (4) din Codul de procedură penală:

„(1) Urmărirea penală și judecarea cauzelor penale se face în termene rezonabile.

(2) Criteriile de apreciere a termenului rezonabil de soluționare a cauzei penale sunt: 1) complexitatea cazului; 2) comportamentul participanților la proces; 3) conduita organului de urmărire penală și a instanței de judecată; 3¹) importanța procesului pentru cel interesat; 4) vârstă de până la 18 ani a victimei.

(3) Urmărirea penală și judecarea cauzelor penale privind infracțiunile de corupție, cele conexe actelor de corupție, a cauzelor penale în care sunt persoane aflate în arest, precum și minori se fac de urgență și în mod prioritar.

(4) Respectarea termenului rezonabil la urmărirea penală se asigură de către procuror, iar la judecarea cazului – de către instanța respectivă.”

56. Art. 19 alin.(1) și alin.(5) din Codul civil:

„(1) În condițiile legii, persoana lezată într-un drept al ei sau într-un interes recunoscut de lege poate cere repararea integrală a prejudiciului patrimonial și nepatrimonial cauzat astfel.

(5) Repararea prejudiciului presupune repunerea persoanei lezate în situația în care s-ar fi aflat dacă prejudiciul nu se producea.”

57. Art. 2007 alin. (1) lit. a) din Codul civil:

„(1) Prejudiciul cauzat persoanei prin acțiunile organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată se repară de către stat integral, indiferent de vinovăția persoanei responsabile, în următoarele cazuri: a) condamnare ilegală, tragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a măsurii preventive sub forma arestului preventiv sau sub forma declarației scrise de a nu părăsi localitatea;”

58. Art. 2036 alin. (1) - (3) din Codul civil:

„(1) În cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de lege, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin plata de despăgubiri.

(2) Prejudiciul moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial.

(3) Reforma prejudiciului moral se face și în lipsa vinovăției autorului, faptei ilicite în cazul în care prejudiciul este cauzat prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a arestului preventiv sau a declarației scrise de a nu părăsi localitatea, aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunității și în alte cazuri prevăzute de lege.”

59. Art. 2037 alin. (1) - (3) din Codul civil:

„(1) Mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate.

(2) Caracterul și gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, restrângerea posibilităților de viață familială și socială, precum și statutul social al persoanei vătămate.

(3) La determinarea despăgubirii, instanța de judecată va tinde să acorde o despăgubire care, pe de o parte, are o mărime comparabilă cu cea acordată în mod obișnuit în împrejurări similare și, pe de altă parte, ia în cont particularitățile cazului.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

60. Cu referire la termenul de declarare a recursului, Completul de judecată reține că decizia din 10 decembrie 2024 a Curții de Apel Centru a fost expediată Ministerului Justiției, prin intermediul poștei electronice, la data de 24 iulie 2025, iar recursul a fost depus la Curtea Supremă de Justiție la data de 19 septembrie 2025, în termen.

61. În conformitate cu art. 431 alin. (1) și (2), art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție examinează recursul împotriva

deciziilor instanțelor de apel și verifică, în limitele invocate în cererea de recurs, legalitatea hotărârii contestate prin prisma temeiurilor prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă.

62. În speță, Ministerul Justiției a încadrat criticile în temeiurile prevăzute de art. 432 alin. (1) lit. a) și lit. e) din Codul de procedură civilă, invocând, în esență, interpretarea eronată de către instanța de apel a prevederilor Legii nr. 87/2011 și ale art. 6 §1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, precum și aprecierea pretins arbitrară a circumstanțelor privind durata procedurilor, conduita participanților la proces și acordarea prejudiciului moral.

63. Analizând criticile formulate prin cererea de recurs prin prisma rolului Curții Supreme de Justiție de asigurare a aplicării uniforme a legii, Completul de judecată constată că examinarea prezentei cauze impune intervenția instanței de recurs în temeiul art. 432 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, întrucât litigiul oferă prilejul consolidării jurisprudenței instanței supreme în materia determinării cuantumului satisfacției echitabile acordate în temeiul Legii nr. 87/2011 în cauzele privind durata procedurilor penale.

64. Completul de judecată reține că obiectul prezentului litigiu îl constituie constatarea încălcării dreptului reclamantei la examinarea într-un termen rezonabil a cauzei penale privind învinuirea sa în baza art. 328 alin. (3) Cod penal, precum și acordarea unei satisfacții echitabile pentru prejudiciul moral pretins suferit, în condițiile Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011.

65. Potrivit art. 1 din Legea nr. 87/2011, scopul acestei legi este crearea unui remediu intern eficient de apărare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, iar conform art. 2 alin. (6) din aceeași lege, mărimea reparației prejudiciului se stabilește în fiecare caz în parte, în funcție de circumstanțele concrete ale cauzei, complexitatea acesteia, comportamentul reclamantului, conduita autorităților relevante, durata încălcării și importanța procesului pentru reclamant.

66. Totodată, art. 5 alin. (1) din Legea nr. 87/2011 stabilește că, în urma constatării încălcării, instanța decide asupra acordării unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat, iar sarcina probațiunii lipsei de încălcare și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției, conform art. 4 alin. (1) din lege.

67. Din actele cauzei rezultă că perioada relevantă invocată de reclamantă și analizată de instanțele inferioare începe la 14 septembrie 2015 (data punerii sub învinuire) și se întinde până la data introducerii acțiunii civile – 26 octombrie 2023, cauza penală parcurgând mai multe cicluri procesuale și rejudecări. În aceste circumstanțe, instanța de apel a constatat încălcarea termenului rezonabil și a acordat reclamantei satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral în cuantum de 50 000 lei.

68. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, prin recurs, Ministerul Justiției a contestat concluziile instanței de apel privind încălcarea

dreptului la examinarea cauzei într-un termen rezonabil, invocând complexitatea cauzei, succesiunea căilor de atac și lipsa întârzierilor imputabile instanțelor, precum și lipsa probelor privind prejudiciul moral și caracterul suficient al simplei constatări a încălcării.

69. Ministerul Justiției a invocat cauzele *Maria Luca c. Moldovei* și *Daniliuc c. Moldovei*, susținând că nu orice durată îndelungată a procedurilor constituie automat o încălcare a art. 6 §1 din Convenție, și cauza *Selçuk și Asker c. Turciei*, pentru a argumenta că satisfacția echitabilă vizează repararea prejudiciului efectiv demonstrat. Completul constată că aceste referințe nu sunt de natură să răstoarne concluziile instanței de apel în prezenta cauză.

70. Cauzele *Maria Luca c. Moldovei* și *Daniliuc c. Moldovei* s-au finalizat prin declararea inadmisibilității plângerilor ca vădit nefondate, Curtea efectuând în ambele cazuri o analiză pe fond a criteriilor art. 6 §1 și constatând că durata procedurilor nu a fost excesivă în circumstanțele specifice ale acelor cauze. În cauza *Maria Luca*, reclamanta nu indicase întârzieri concrete imputabile autorităților și nu contestase decizia de suspendare a urmăririi penale; în cauza *Daniliuc*, perioada relevantă fusese semnificativ mai scurtă, cauza prezentând un grad sporit de complexitate și o conduită diligentă a autorităților judiciare. Aceste circumstanțe sunt esențial diferite de cele din prezenta speță, în care durata de peste opt ani este determinată de parcurgerea unor cicluri procesuale succesive într-o procedură penală activă îndreptată împotriva reclamantei, fără ca tergiversarea să îi fie imputabilă.

71. Cauza *Selçuk și Asker c. Turciei* privește arderea deliberată a locuințelor reclamantilor de către forțele de securitate și vizează în principal violarea art. 3 din Convenție (interzicerea tratamentelor inumane), art. 8 și art. 13. Curtea nu a examinat art. 6 §1, considerând că nu este necesar în circumstanțele acelei cauze. Satisfacția echitabilă acordată în acea cauză a fost determinată de gravitatea deosebită a faptelor, distrugerea locuințelor, expulzarea din sat și suferințele fizice și psihice directe, un context care nu are nicio legătură cu problematica termenului rezonabil de judecată. Prin urmare, analogia invocată de recurent nu este aptă să susțină o limitare a dreptului la satisfacție echitabilă în cauzele privind art. 6 §1.

72. Completul reamintește că, în jurisprudența constantă a CtEDO în materia art. 6 §1, durata excesivă a procedurilor este prezumată a cauza un prejudiciu moral, instanța națională urmând să stabilească cuantumul acestuia, fără a condiționa acordarea lui de administrarea unor probe suplimentare de către reclamant.

73. Ministerul Justiției a susținut că reclamanta nu a prezentat probe concrete care să ateste suferirea unui prejudiciu moral real. Completul respinge această critică ca neîntemeiată.

74. Potrivit art. 4 alin. (1) din Legea nr. 87/2011, sarcina probațiunii lipsei prejudiciului moral revine în mod expres Ministerului Justiției, iar nu reclamantului. Această regulă reprezintă o derogare deliberată de la principiul

general al *onus probandi*, justificată de natura dreptului protejat și de dificultatea obiectivă de a cuantifica suferințele morale cauzate de durata îndelungată a unui proces penal. Prin urmare, în absența unor probe administrate de recurent care să demonstreze că reclamanta nu a suferit niciun prejudiciu moral, instanța de apel era îndreptățită să constate existența acestuia.

75. Cu atât mai mult, o procedură penală desfășurată pe parcursul a mai mult de opt ani, implicând acuzații de natură a afecta demnitatea și reputația persoanei, este, prin ea însăși, de natură să genereze stări de anxietate, incertitudine și suferință psihică, fără a fi necesară dovada unor manifestări concrete ale acestora.

76. Completul reiterează că simpla constatare a încălcării, prevăzută de art. 5 alin. (1) din Legea nr. 87/2011 ca formă de satisfacție echitabilă, nu substituie obligația instanței de a acorda o despăgubire bănească atunci când circumstanțele cauzei o justifică. Această alternativă este aplicabilă în situații cu totul excepționale, în care acordarea unei sume de bani nu ar fi necesară ori proporțională, situație care nu se regăsește în prezenta cauză.

77. Completul reține că dreptul la judecarea cauzei într-un termen rezonabil, garantat de art. 6 §1 din Convenție și de art. 20 din Codul de procedură penală, este un drept autonom, a cărui încălcare se apreciază independent de soluția adoptată pe fondul cauzei penale.

78. Constatarea vinovăției reclamantei cu liberarea de pedeapsă în temeiul prescripției nu atenuază și nu elimină prejudiciul moral generat de desfășurarea procedurii penale pe parcursul a mai mult de opt ani. Persoana supusă unui proces penal de lungă durată suportă, indiferent de soluția finală, consecințele psihologice și sociale ale incertitudinii prelungite, ale expunerii publice și ale restricționării posibilităților sale de viață familială și profesională.

79. CtEDO a statuat în mod constant că statele au obligația pozitivă de a organiza sistemul judiciar astfel încât procedurile să fie finalizate într-un termen rezonabil, obligație ce nu poate fi condiționată de vinovăția sau nevinovăția persoanei judecate. Prin urmare, circumstanța vinovăției reclamantei poate fi luată în considerare, cel mult, în aprecierea importanței subiective a procesului pentru aceasta, nu ca factor de diminuare automată a intensității prejudiciului moral ori a quantumului despăgubirii.

80. Raportând quantumul de 50 000 lei stabilit de instanța de apel la criteriile prevăzute de art. 2 alin. (6) din Legea nr. 87/2011 și la circumstanțele concrete ale prezentei cauze, Completul constată că se impune o ajustare a acestuia, pentru următoarele considerente.

81. Durata procedurilor, deși substanțială, circa opt ani de la punerea sub învinuire până la data introducerii acțiunii, a fost determinată, în mare parte, de parcurgerea succesivă a mai multor căi de atac ordinare și extraordinare, inclusiv a unui recurs în anulare, fiecare ciclu procesual presupunând o examinare efectivă a cauzei de către instanțele competente. Din actele dosarului nu rezultă existența

unor perioade semnificative de inactivitate imputabile exclusiv autorităților judiciare, durata totală fiind, în principal, consecința complexității procedurale generate de exercitarea repetată a căilor de atac de către toate părțile implicate.

82. Sub aspectul conduitei autorităților judiciare, Completul constată că instanțele care au examinat cauza penală au procedat la fixarea ședințelor la intervale rezonabile, au exercitat căile de atac și au dispus rejudecările în limitele competențelor lor legale. Casările repetate cu trimitere la rejudecare, deși au contribuit la prelungirea procedurilor, au fost generate de necesitatea corectării erorilor de drept, iar nu de pasivitatea ori neglijența instanțelor. Nu s-au identificat perioade în care cauza să fi stagnat fără nicio activitate procesuală din vina exclusivă a autorităților judiciare.

83. Sub aspectul naturii acuzației, fapta pretins săvârșită a vizat exercitarea atribuțiilor de serviciu în calitate de inginer cadastral, fără a implica acuzații cu un impact social deosebit de grav ori circumstanțe de natură să amplifice în mod semnificativ suferința morală determinată de simpla durată a procedurii.

84. Sub aspectul importanței procesului pentru reclamantă, Completul reține că procedura penală s-a finalizat prin liberarea de pedeapsă în temeiul prescripției, fără ca reclamanta să fi fost achitată sau scoasă de sub urmărire penală. Prin urmare, procesul nu a implicat o privare de libertate, o interdicție de a exercita o funcție sau alte consecințe juridice directe de natură să amplifice în mod semnificativ impactul personal al procedurii dincolo de suferința inerentă oricărei cauze penale de lungă durată.

85. În practica sa formată în aplicarea Legii nr. 87/2011, Curtea Supremă de Justiție a statuat că satisfacția echitabilă trebuie stabilită în cunoscutele moduri moderate și comparabile, pentru a asigura coerența și previzibilitatea jurisprudenței. Prin decizia din 10 iulie 2025 pronunțată în cauza P.I. împotriva Ministerului Justiției (nr. 2ra-1420/23), Curtea Supremă de Justiție a reținut că sumele acordate de CtEDO în materia duratei nerezonabile a procedurilor variază între 100 și 500 euro per an, situându-se în mod obișnuit în intervalul 160-333 euro per an, și a confirmat că instanțele naționale trebuie să acorde despăgubiri comensurabile acestor repere. În acest sens sunt relevante cauzele *Cravcenco c. Moldovei* (cererea nr. 13012/02, hotărârea din 15 ianuarie 2008), în care CtEDO a acordat 3 000 euro pentru 9 ani de proceduri, respectiv 333 euro per an, și *Matei și Tutunaru c. Moldovei* (cererea nr. 19246/03, hotărârea din 27 ianuarie 2010), în care Curtea a acordat câte 2 000 euro per reclamant pentru o durată de peste 10 ani, respectiv 200 euro per an.

86. Prin decizia din 19 februarie 2026 pronunțată în cauza Ștefanchi Oleg împotriva Ministerului Justiției (nr. 2ra-754/25), s-a apreciat că, în cauze cu complexitate și durată similare, o satisfacție echitabilă situată în intervalul 20 000 – 25 000 lei este compatibilă cu criteriile Legii nr. 87/2011.

87. Raportând aceste repere la durata de opt ani din prezenta cauză, la un quantum de circa 160-200 euro per an, justificat de absența unor circumstanțe agravante precum calitatea de minor, privarea de libertate sau riscul de revictimizare, rezultă o satisfacție echitabilă de aproximativ 30 000 lei, quantum compatibil cu jurisprudența CtEDO și cu

practica Curții Supreme de Justiție. Cuantumul de 50 000 lei stabilit de instanța de apel depășește în mod semnificativ aceste repere, fără ca circumstanțele specifice ale prezentei cauze să justifice o deviere de la practica jurisprudențială consolidată.

88. Prin urmare, Completul apreciază că acordarea unei satisfacții echitabile în cuantum de 30 000 lei reprezintă o compensație proporțională cu prejudiciul moral suferit, compatibilă cu criteriile legale și aptă să contribuie la uniformizarea practicii judiciare în materie.

89. La determinarea cuantumului, Completul a avut în vedere durata procedurii, succesiunea ciclurilor procesuale, natura acuzației penale și caracterul compensatoriu al despăgubirii în temeiul Legii nr. 87/2011, apreciind că suma de 30 000 lei reprezintă o compensație proporțională cu prejudiciul moral suferit, compatibilă cu criteriile legale și cu reperele jurisprudențiale existente. Intervenția instanței de recurs nu afectează constatarea încălcării dreptului reclamantei la examinarea cauzei într-un termen rezonabil, ci vizează exclusiv stabilirea unui cuantum al despăgubirii apt să contribuie la consolidarea și uniformizarea practicii judiciare în materie.

90. Prin urmare, decizia instanței de apel urmează a fi modificată în partea cuantumului prejudiciului moral, în temeiul art. 445 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură civilă, cu reducerea acestuia de la 50 000 lei la 30 000 lei, și menținerea deciziei în rest.

91. În conformitate cu art. 431 alin. (1) și (2), art. 432 alin. (1) lit. b), art. 440 alin. (3), art. 442 alin. (1) și art. 445 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI

Admite recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Modifică decizia din 10 decembrie 2024 a Curții de Apel Centru, în partea cuantumului despăgubirilor pentru prejudiciul moral, prin reducerea acestuia de la 50 000 (cincizeci mii) lei la 30 000 (treizeci mii) lei.

În rest, decizia din 10 decembrie 2024 a Curții de Apel Centru, pronunțată în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Boicenco Nina împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei penale și repararea prejudiciului moral, se menține.

Decizia este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Gheorghe Stratulat

Ion Munteanu